

Huma, Neera

1938. a. eestirostelaate nurdemurimisseni-
maile esitatud murimus Risti rostinkeelse
ala kohanimedest. Referaadi masinakirjaline
muudat.

30 l.

Risti v.

79

I den nordvestligaste delen av Estland, vid kusten och på öarna bor den lilla gruppen av estlandsvenskarna. Från deras stamfränder i Sverige och Finnland skiljer dem den vida och stormiga Östersjön och de många århundraden, som de ha bott på Estlands mark. Ett främmande folk med en kultur så olik deras egen omringer dem, och det är klart, att under den långa tiden, som de ha bott tillsammans och i samma förhållanden, ~~måste~~ utan någon kulturell sammanband med de övriga svenskarna, måste det estniska sinnelag och tänkesätt haft ett särskilt stort inflytande på dem. Så skall man inte heller glömma, att de bildade bara en liten procent utav landets befolkning, och det är ju endast efter världskriget, som minoriteterna börja påfordra och få sin rätt att utveckla sig självständigt.

Om man nu iakttagert allt detta, så lär man sig uppskatta den stora segheten och kärleken, med vilken det lilla folket håller fast vid sitt språk, sina traditioner och seder, vid allting, som är svenskt. Det är minsann inte lätt, att hela tiden umgås med ~~ä~~ människor, som hör till ett annat folk, höra deras språk, stå i direkt förbindelse med deras levnadssätt och ändå bibehålla sitt eget folks egenart. Ja, estlandsvenskarna hade det ännu svårare ställt, intill den senaste tiden hade de inga skolor, där deras barn kunde lära sig modersmålet, och följden därav blev, att barna började tala estniska, och längre fram var det bara den äldre generationen, som kunde den

gamla dialekten. Nu ha de fått svenska skolor, men barn lär sig tala högsvenska där. De, som hemma ha lärt sig tala dialekten, använder den inte, ty de tycker att det är ofint, att tala detta enkla språk, som esterna skratta åt och de andra svenskarna inte förstår. Och det är inte bara barn som tycker på detta sätt, men även vuxet folk, och det fina gamla språket dör ut med de gummor och gubbar, som än tala det. Allt detta fick jag se och höra när jag åkte ut till dessa svenskbygderna, för att samla svenska Ortsnamn. Uppgiften fick jag från universitetet.

Ingen kann ana vilken rik materjal Ortsnamn kan ge. Det är inte bara ett enkelt ord som ni får, det är på samma gång en karakteristik utav orten. Ofta är den i sammanband med en legend eller historisk händelse, händelsen kann vara så långt tillbaka, att även de äldsta i byn inte kann minnas, att de någon gång ha hört talas om den, så är det bara Ortsnamnet, som har bevarat minnet av den. Ofta är de glänsande uttryck av folkets fantasi och förmåga att iakttaga och framhäva det karakteristiska hos platsen. Att inte tala om det, hur ^{de är} intressanta från fonetisk och språklig synpunkt.

På grund av den korta tiden har jag inte hunnit att samla mera grundligt, men jag har ändå fått en hel rad av intressanta namn, och detta tack vare den vänliga hjälpsamheten av svenska lärarinnan i Alliklepp, läraren i Kurkse och alla de gummor och gubbar, som gjorde sitt bästa, för att komma ihåg och försöka förklara de olika namn. Jag befattade mig huvudsakligen med området mellan Kurkse, Keibu, Englama och Hatuküla,

men utförligast fick jag namn ifrån Alliklepp och Kurkse, där rikedomerna av ~~namn~~ är ganska iögonfallande. Inte bara större byggnader ha sina namn, men även stenar, ängar, skogar och backar?

kleinfett!

III. Ortnamn ~~Vera Kuma~~.

Uppgiften att undersöka ortnamnen överlämnades åt fil.stud Vera Kuma. Ehuru ej på samma sätt bevandrad i dialekten som de estlands-svenska deltagarna, kunde frk. Kuma dock hopbrunga ett stort och ingalunda obetydligt material av namn. Vålvillig hjälp lämnades även av de båda svenska lärarna inom distriktet, fru Gottkamp i ^{Spjeka} Alliklepp och herr Lindström i Korkis. Etymologiskt få tillsvidare en del namn få förbli oförklarade; för de flesta har det lyckats att finna den antagligen rätta härledningen. Vi överlämna ordet åt upptäcknerskan:

T Siffrorna inom parentes hänvisa till kartorna, från och med s. 80 anses karta II. För att framställa det hela mera systematiskt, vill jag ~~xxx~~ börja med namn ^{på} ~~utav~~ byar och sen gå över till de o-

lika ~~x~~ gårds ^{en} ~~namn~~ ^{na} ~~utav~~ skogar, stenar o.s.v. En del ~~utav~~ ^{de} byar, som förr ~~ha~~ ha varit svenska, är nu rent estniska, fast de ha bibehållit sina svenska namn, så till exempel engelsby-Engla-ma, namnet är endast en förändring utav det svenska, men byn är rent estnisk nu. Men en hel rad har ännu till stora delar sven-ska gårdar, och det estniska namnet är bara en översättning el-ler fonetisk förändring utav det gamla svenska, så korsnäs-Rist-na och näse - Vinse.

Den östligaste byn ^{på} ~~utav~~ detta område, som jag ha-de, ^{att undersöka} är strandby-Rannaküla (1) Strandby. Här anger namnet precis

byns läge. Den nästa byn västerut heter korkis eller korkes (2) Korkis; - Kurkse, här är det redan svårare att förklara ~~namnet~~ ^{namnet}.

Somliga anta, att det ~~har~~ kommit från ordet ^{DN.} ~~korkis~~ ^{by} byn ligger nära stranden, och sundet mellan fastlandet och Rögöarna är ganska trångt, så det är mycket möjligt, att sådant is brukar

Vigjed waartedele munarid lachwala (2) harid. varjat.

G.

bilda sig där om vintrarna, men C. Russwurm, forskaren, som
~~har~~ skrivit det mycket intressanta och mångsidiga verket om
 estlandsvenskarna, ger en annan ~~fx~~ förklaring. Det var först
 på hans tid (1850), ~~da~~ man började kalla byn för korkis, förr
 var den ~~den~~ uppdelat^d i två delar och hette stor korkis och lit korkis.
 Den ~~har~~ formen påminner mera om det estniska namnet Kurkse. C. R.

Russwurm antar, att namnet har kommit från en familj som hette så, ty i
 den ~~trakten~~ ^{med det namnet} finns det också en sjö som heter så, och på ~~Vorm-~~
~~sö~~ finns det en äng, som ~~heter~~ har samma namnet.

Mera söderut har vi hævels, kyrkbyn - Risti⁽³⁾

eller Kirikuküla, Kyrkbyn. På C. Russwurms tid kallades byn
 för hövels och han förklarar, att det ~~har~~ kommit från en fa-
 milj, som hette Höveln.^a Men jag har hört en annan förklaring.
 Förr ~~hette~~ byn hævels, kyrkbyn är ett senare namn, hævels
 kommer från heval eller haval som betyder äng och det var
 Kurkseborna, som kallade den så, ty den låg bakom stora ängar.
 På den tiden hörde byn till ^{Vippal} Vinterpaluväldet Cirka 100 år till-
 baka gifte sig godsherrn ^{Till Kors} av Risti med baron Ramms dotter; ~~som~~
 då var godsherrn i ^{Vippal} Vinterpalu, som hemgift fick hon Kurksebyn.
 Från den tid ^{Kors} finge Kurkseborna gå till Risti ^{Kors} till kyrkan och
 därför kallade de byn för kyrkbyn - Kyrkbyn.

I en halvkrets söderut om Risti ligger byarna
⁽⁴⁾ märbe - Määraküla, ⁽⁵⁾ kõmisbyn - Kõmaste, poëza eller poëzbyn
⁽⁶⁾ Paeküla, ⁽⁷⁾ vilivaldbyn - Vilivallaküla, lite mera åt söder lig-
⁽⁸⁾ ger atbyn - Hatuküla. Det är svårt att förklara, varifrån namnet
märbe har kommit, men ^(Hälsby) esterna kalla byn på skoj för Ho-buse-
 küla, kanske är det nyckeln till gåtan och märbe kommer från

Välsfalken o.
 3. 1. 1. 1. 1.

ordet mære = (marr). Byn är numera estnisk~~x~~ likasom de fyra andra. På Kpmssbyn fick jag ingen förklaring alls, men ^{poēja} ~~uttrycks~~ komma från estniska ordet paas (kalksten), därifrån är iallafall estniska ~~x~~ namnet Paeküla. Vilivallabyn är nog bara en förändring av det estniska namnet Vilivallaküla. Men atbyn - Hatuküla

kommer säkert från det svenska ordet 'hatt', det är intressant,

att just den estniska formen har bibehållit ~~xxx~~ "h" ^{tecknet} - ljudet i början. *Det nutida svenska namnet har i sin tur på-*

verkat av det estniska uttalet.

Alla dessa ~~x~~ byar hör till Klostervælde - Kloostri-

vald, Klostervælde På gränsen mellan Kloostriwald och Vipalvælde -

Vinterpaluvald, nära stranden ligger ⁽⁹⁾ valgma - Valgma. Förre

kallades den för valkmulla, och det måste ha funnits en kvarn i ~~n~~

närheten, det är möjligt, att namnet kom därifrån. Om vi nu ~~x~~

fortsätter att ^{Längs} gå ~~g~~ vid stranden västerut, så kommer vi snart

till pets ⁽¹⁰⁾ - Pedase, numera en estnisk by. C. Russwurm antar,

att namnet har ~~o~~ kommit från Per, Peeter eller ryska formen Petr.³

3. I verkligheten hör namnet ihop med estn. pedajase ('fäst').
Över viken ligger byn nase ⁽¹¹⁾ - Vinse. Det är nog mycket in-

teressant med det ~~här~~ namnet, det svenska ^{namnet} säger inte mycket, men väl

~~destomera~~ det estniska, som är bara en fonetisk förändring av

det gamla svenska namnet finas eller finasbyn. Antagligen

har ~~e~~ den i forna tider tjänat som ^{uppehållsst} ett gömetälle för finska ~~invandrare~~ eller haft trafik på Finland, ~~sjöfarande.~~

~~4.~~ Russwurm säger, att brask eller braskbyn -

⁽¹²⁾ Braskby, Praski, var omnämnd redan 1588 och var då en stor svensk by, den

har även nu svenska gårdar, likasom Vinse. Namnet kommer från

brask, så kallas en grupp av ^{och buskar} träd ^{där} på ången, det är litet

3. a. a., s. 4. a. a., s.

fuktigt.

Norr ^{ut} ~~åt~~ ligger ~~lul-kura~~ - Väike-Kibru, och all-

deles vid stranden ~~star-kura~~ ^{(13) Lilla Kivra eller} Suur-Kibru. Fast dem heter så, ä

~~Väike-Kibru större än Suur-Kibru~~, men säkert var det tvärtom när

de fick sina namn. Bägge byar har många svenska gårdar. På vägen

till Alliklepp har vi ^{Apleka} ~~Ugla~~ - Uglya ^{(14) Trots namnet} - Uglya, en by med svenska gårdar.

Namnet har kommit från den estniska beteckningen uus küla ^{nya}

byn, och står kanske i motsats till ~~vanika~~ ^{vanika} - Vannika, som

kommer från det estniska vana küla (gamla byn). Lustigt, att i

bägge fall ^{en} ~~esterna~~ inte ~~ha~~ bibehållit sina ursprungliga beteck-

ningar, men använder de svenska namn. Bönderna från Uglya och

~~maja~~ ^{(15) Mläse,} - Moosi, bodde förr i en stor by som hette Västeråker,

men när godsherrn tog jorden, måste de flytta och bildade så

dessa två byar. ~~maja~~ eller ~~mase by~~ - Moosi kommer från

dialektordet ~~maja~~, som betyder 'kärr' eller 'träsket', och det

är ganska sumpigt mark omkring.

Byn ~~apleka~~ ^{(16) Apleka,} - Alliklepp ⁽¹⁷⁾ ligger

vid stranden, har många svenska gårdar och en svensk folkskola

och är således ett visst kulturellt centrum för de övriga sven-

skarna ^{i omnejden} omkring. Namnet har tydligen kommit från det estniska

~~namnet~~ ^{och lepp = (all)} ordet allikas = (källa), fast det inte finns någonsär-

skilt märkvärdig källa i närheten, åtminstone inte nu. Mera mot

väster och alldeles vid stora udden ~~Kor-Suud~~ ligger byn, som har

samma namnet, på estniska kallas den för Ristna ⁽¹⁸⁾ och det är bara

en översättning utav det svenska namnet. Det finns två olika

förklaringar för det, ~~varifrån~~ ^a namnet har kommit. Några säger,

att eftersom sjön är så farlig på detta ställe och det har

hänt så många olyckor där, påminner den här udden om döden. And-

ra förklarar, att udden är mycket lång och smal och därför möter

Riktigare

de strandlinjerna och bränningarna där likasom i kors. Vilken
än dessa på orten givna förklaringar är dock att återföra namnet på den
förklaring är rättare, är svårt att säga, ty kanske finns det

katolska tiden, då ett kors kan ha uppsatts på platsen. Ortnamn av det
andra förklaringar till, som jag inte har hört. Byn har fört-
slaget äro mycket vanliga i Estland.

farande svenska gårdar. Söderut och mera skydd^{ad} vid den stora vi-

ken ligger ⁽¹⁹⁾ *Kiibu* - Keibu, en svensk by. Russwurm

antar, att namnet kommer från estniska ordet *kõrb* = (öken), den

sandiga marken omkring är nog inte allt för fruktbar. Jag har

hört en ~~annan~~ förklaring till, namnet kommer från ordet *käpa*

eller också möjligen från dialektordet *kepa* = (köpa).

Inte långt därifrån mot öster ligger *Kober* -

⁽²⁰⁾ *Kobru* har en del svenska gårdar. Det vill säga, att den egentlig-
gen knappast ~~kann~~ kallas för en by, ty det har förr varit en en-

da familj, men dess medlemmar delade jorden och byggde var sin

stuga. Många har gift sig med estniskor och barnas modersmål

blev estniska. Söder om stora landsvägen ligger *Engesby* - Engla-
⁽²¹⁾

ma, ⁽²²⁾ *Vannika* - Vannika och ⁽²³⁾ *Tammse* - Tammse. Fast namnet

Englama kommer från svenska ordet *eng* = (äng), är byn nu alldeles

estnisk. Tvärtom är det med *Tammse* - Tammse. Namnet kommer

från estniska ordet *tamm* = (ek), men den har varit en stor och

gammal svensk by. 1810 tog godsherrn jorden och körde ut bönder-

na ur deras hem. Gamla Ano Engbloms farfar var också med bland

de olyckliga bönderna och hon berättade mig den här historien, när

jag ~~st~~ var hos henne i Kivra. Godsherrn hade ⁽²⁴⁾ *hotat* redan flera

gänger, ⁽²⁵⁾ att om bönderna ~~skulle~~ inte flytta genast, skulle han befälla

att riva ner taket från stugorna. Så beväpnade bönderna sig; det

det vill säga, de^a tog liar, spader och yxor och gingo mot herrgården. De skulle vänta på gårdsfolk^h och hindra dem att riva ner tackerna^a. Men på gårdsherrns befäl^a hade hans tjänare gått på omvägar till byn och förstörd^t stugorna, och när bönderna vände^{hem} mot kvällen, sågo de vad som hade nänt och då^h hade de ingenting annat att göra, än att lyda och flytta. Det^{även den nya} finns nu en by som heter ~~Tammse~~^{Tammse}, och ligger, där den gamla lög, men den daterar^{vis} från nyare tiden, har också dels svenska gårdar.

Alla dessa byar hör till ~~Vippalvalde~~^{Vippalvalde} - Viinterpaluvald, men det finns inte en by, som har samma namnet, Ja, det finns inte nu, ^{ingen} men det fanns förr, en stor svensk by, som hette så. Dess öde var lik Tammsebyns, ^{heller Vippal} Baron Ramm, som var gods^{dsägare}sherr då, tog jorden från bönderna och så smörningom måste de flytta. Ingen vet precis, vart de gick^{ngo}. Men till slut så var det bara godset, som bibehöll namnet. ~~Russwurm~~ förklarar, att namnet kommer från dialektordet ~~huppah~~^{nypon} (nypon⁴, Rosa canina), ~~det~~ är nog mycket möjlig, fast på den här dialekten, den så kallade ~~vippal~~^{man på}svenska heter den ~~supabar~~^{nypon}. Och som Ariste påpekar, ger sig en naturligare etymologi med utgångspunkt från det estniska viher ('vägtorn', Rhamnus tartica) plus palu ('tallskog på sandbotten'). Från Alliklepp, där jag stannade längre, företog jag mina strövtåg till de närmaste byar och gårdar. Det^{ma} var verkligen rörande med vilken vänlighet jag blev mottagen.

Överallt och så gammalt folk gjorde sitt bästa för att svara på mina frågor, fast jag talade högsvenska eller estniska, så det

(var inte) lätt för dem att förstå. Gårdsnamn fick jag utan svårighet, ty var och en känner ju sin granne^{man}, de kan nämna även

alla gårdar i de näraliggande svenska byar. För att ha lite ord^{ma}

ning i saken vill jag ~~först~~⁴ börja med gårdarna i ~~Kurkse~~^{Korkis}, sen Allik-

lep och de kringliggande byarna och till slut ~~de~~ de enstaäka gårdarnas namn. Det är ganska märkvärdigt, att de gårdar, som tillhöra en by ^{ha} vanligtvis inte mycket sägande namn. Det är redan ^{byns eget namn} ~~namnet utav byn~~, som framhåller traktens egenart. Annorlunda är det med de enstaäka gårdarnas namn. Där är varje namn en karaktistik för sig.

Kliché

^{Korkis}
I Kärkse har vi ^{malmsgorn} - Nommetalu, ^{malin} betyder på dialekten 'mo', ^{laxagorn} - Mäetalu, ^{kapelgorn} - Koplitalu, ^{kapel} kommer från det estniska ordet koppel och betyder (hage), ^{Bastugården} ^{bastagorn} Saunatalu, ^{siedagorn} - Kärdatalu, men vad detta namn betyder kunde inte ens den gamla ägarinnan förklara, ^{nivessgorn} - Väikelanetalu, namnet kommer från 'ny vik', ^{kielgorn} - Allikatalu från ^{kielola} ~~kielaa~~ = (källa), (dessa alla) namn visar på gårdarnas läge, men ^{Skreddargården} ^{skreddagorn} - Rätsepatalu, betecknar gårdens ägare. Vad ^{gadna} - Vainatalu betyder, fick jag inte reda på, men antagligen har det med ^{gadna} = (gata) att göra. Sen tre gårdar, som heter ^a ^{sagnas} - vi ^{sagnas} - stuve och ^{sagnas} - okers. ^{sagnas} betyder sockens. Förr hade det säkert varit en gård, men så delade bröderna jorden. Den ene stannade i stugan, den andre flyttade i rian = logen och den tredje byggde sig en ny liten stuga vid åker ^{renen} kanten,

vid stranden, där bor ~~skiparmare~~ ^{eller} också kallad ~~för~~ ^{stran} mare.
Om man frågar om henne, så är det första ~~som~~ man hör, att ^{hennes}
man dronknast.

Men som jag redan ~~har~~ sagt ~~för~~, är det inte bara
gårdar och byar, som har sina namn, ^{utan} ~~men~~ även stenar, skogar och
ängar. Gamla Ano Engblom i Kivra säger ju jämt, när man frågar henne
~~ne~~ om ortsnamn, att nästan varje buske ^{har} ~~där~~ sitt namn. Många
utav dessa namn kan man helt enkelt kalla för en överskrift till
en liten oftast äventyrlig historia, ~~ta~~ man ger ju inte ^{utan} vidare
namn åt stenar och träd, om de inte är särskilt märkvärdiga.

Om man nu står på ^{Korkis} ~~korhis~~ ^{odun} - Kurksipoolsaar, ^{Korkis}
^{ndde,} så har man åt vänster ^{till} ~~valgmasuun~~ - Valgmalaht, kallat efter
byn Valgma, och åt öster ^{mats} ~~rige~~ - Madiselaht, kallat efter
byn Madise. Framför oss ligger den stora och den lilla ^a Rögön, på
dialekten heter de helt enkelt ^a ~~vasteraxe~~ och ^a ~~østera~~. ^{are}
betyder ö. Vid lilla Rögön syns en stor sten i vatten^{met}, den så kal-
lade ^{Hans} ~~hal~~ ^{steen}. Hans Hall hette brudgummen, som var med
sin brud på väg till ^{Kors} Risti kyrka. Vädret var stormigt och vid den
stenen krossades deras båt. Alla drunknade och stenen fick sitt
namn för att ^{li} ~~lik~~asom påminna om denna olyka. Om man nu går på
den så kallade ² ~~vandbaks~~ ^{vajen} - Rannatee, namnet är tydligen inop-
satt av det estniska ordet ~~rand~~ ^(strand) och det svenska ordet
backe, går man förbi den mycket sandiga ~~stradbakan~~ ^{stradbakan}
och ^{tsf} ~~lagerbakan~~, namnet kommer från ordet läger och gammalt folk
berättar också, att polackerna ~~hade~~ haft sitt krigsläger på den
backan. Där i närheten är också ^{bagbaks} ~~bagbaks~~ ^{skielda}. Det finns gott om
källor i närheten av ^{Korkis} ~~Kurkse~~, en annan är mitt i ^{tsf} ~~kare~~ ^{val} ~~skan~~ -

Karjamets, Vallskogen, som sträcker sig ^{längs} vid stranden och på den breda ~~om bak~~ ^{om bak}. Det har alltså varit gott om ormar i dessa trakter, ^{der} där ligger också den stora ~~kapell~~ ^{kapell} ~~stein~~ ^{stein}. Två olika förklaringar har jag hört ^{på} ~~om~~ det ~~har~~ namnet. En del påstår, att det har funnits ^{ett} en kapell på den platsen, men den gamla ~~sudas~~ ^{sudas} Mare, som berättade mig om stenen, sade, att hon aldrig hört talas om kapellen, men vet, att under den stora pesttiden ~~har~~ man begravat sina döda där, och när hon som barn vallade ~~(sina kor där)~~, så hittade hon ofta skallar och ben ^{vid} under den där stenen.

Men inte alla sten ^{ar} ~~har~~ sådana rysliga historier bakom sina namn, ^{längre} lite ~~mera~~ in i skogen ligger ~~skulstein~~ ^{skulstein}, ~~karpeoga~~ ^{karpeoga} skulder ~~opa skulsteinen~~, sa gamla Mare och log, nog hade hon också som liten många gånger slitit sina kläder på den. En annan sten ligger vid ~~khastervägen~~ - Kloostritee, vägen som går till Kloostri, den stenen heter ~~kurbaekstein~~ ^(Korpshäcksstenen) - Kaarnaväljakivi, men på det ~~har~~ namnet fick jag ingen förklaring.

^{Korkis} Söder om Kurkse, på bägge sidor av den stora kyrkvägen ^(kyrkvägen) - ~~kirikutee~~, som går till Risti, ligger ängar och åkrar. ^{Till} Vid ~~karvalsken~~ ^{Kors} gränsar ~~starmalmen~~ ^(Stormen) ~~suurnomm, malmen~~ betyder ~~mo~~ på dialekten, åt norr ligger ~~västevärlage~~ ^(Västevärlage) ~~lage~~ betyder kant, alldeles vid vägen är ~~milhamalmen~~ ^(Mellhammen) ~~vanenomm, milha-~~ ~~emellan~~. Vid dess kant är den ganska djupa ~~havelsgrove~~ ^(Havelsgrove), på andra sidan vägen ser vi ~~uunderz~~ ^(Underängen) ~~allheinamaa~~. Den ligger lite ~~mera~~ lägre än de andra och är fuktigare.

⁽⁴⁾ Nu återvänder jag till Alliklepp och de byar ^{na} ~~omk~~ kring och börjar med deras gårdar.

Som första vill jag nämna *bartels* - Pärtlitalu, en fin gammal svensk gård. När jag frågade gubben, varifrån namnet kommer, om det ~~har~~ bott en man på gården, som hette Bärtels, fick jag till svar, att ~~namnet~~ kommer från ordet *barkva* = björk. Och mitt på ^{gå}gården vid brunnen lär det ha funnits en jättestor björk. Likaså påstod han, att gårdsnamnet *re* - Rehe inte kommer från ordet *ria* = loge, men från *rije* = (ris), men jag tvivlar på det, *re* kommer ändå allt för tydligt från *ria*.
 och likaså *bartels* från *Bartel*.
 Annars kommer *gränske* - Kuusiku från *gräna* = (gran). På den tomten ligger nu svenska folkskola, förr hörde tomten till *bartels*. En annan gård heter *vavars* - Kangru, där bodde *vä*-varen, som arbetade för herrgården. Om de ha bott någon hatt-riktigast *ur* det på sin tid bland estlands *manskanna brukade mansmakare* på *hantast* - Antastu, vet man inte, men namnet *Hant*.
 kommer i alla fall från *hatu* = hatt. Namnen *stransve* = (strandsvedja) och *gamelstue* = (gammalstuga) äro så klara, att de inte behöver någon förklaring.

(V. K.) Kibru / Lilla Kiverbyn,
 I Väike-Kivra heter gårdarna - *en* - Pollutalu

(*en* = äng), *stransve* - Ranna, *nistue* (*nistue*) - Uuetoa,
 (nya stuga) och *smens* - Sepa. I ~~stort~~ *Stora Kiverbyn* (S. K.) har vi *re* - Rehe = ria, *stue* - Toa = stuga och *undstue* - Alltoa = un-

dre stuga. Lite längre bort ligger ⁽¹⁾kolvik - Kolviku = kålvik
 och ⁽²⁾ngaa. Nära Kolviku är en liten backe, som heter ⁽²⁾galheima,
 gammalt hem. Det berättas, att där bodde en gång två bröder,
 den ene var rik och den andre var fattig. Runt om deras gårdar
 var en skog med så tjocka och väldiga tallar och granar, att
 man kunde snickra en hel bordskiva utav ett enda träd, ett så-
 dant bord har Ano Engblom själv sett. En vacker morgon gick den
 rika brodern i skogen, han klättrade upp på den högsta granen ^(vid skogen)
 och därifrån såg han, att från ^(Talludden: skogen i fjärr)patskodau kommer en hel skara
 sjörövare (andra säger, att de ^tvar polacker) i riktning mot
 deras gårdar. Han sprang hem och föreslog brodern, att gömma allt
 vad de ^{tt}hade i skogen. Men den fattiga brodern sade, att han in-
 te hade någonting att gömma. Rika brodern tog sina grejor och
 försvann i skogen, men den andra ~~gömde bara~~ undan tuppen, för
 att den inte skulle gala. Men den gol ändå och så hittade sjö-
 rövarna vägen till gårdarna. De rövade allting, som de kom ^{me}åt,
 mördade ägaren och satte tillslut eld på ~~allesammans~~. Sen drog
 de ^{der}iväg. Nästa dagen kom ^{der}(rika brodern tillbaka och såg vad
 som hade hänt. Platsen var tom och öde och bara längre bort vid
 skogskanten syntes en vit häst, ^{den}den var ^{nas}sjörövarens häst, men
 den ^{var} så kraftlös, att ^{de}den lämnade den kvar. ^{Den}Rika och försiktiga
 brodern byggde sig nu en ny stuga just på den platsen, där han
 hittade vita hästen. Det är just där Kolviku ligger nu.

Nu kommer jag till de ^{ensamliggande}ensta gårdarnas namn,
 och för att börja med någonting lustigt vill jag först nämna
 gården ⁽³⁾malms - Nömmе, där bor familjen Helsingfors. Söder
 ut ligger gården ⁽⁴⁾ma^{sve} - Maisu, (sve är svedja och Mai är

77 namnet.

XV 15

ett mycket vanligt namn för kvinnorna. Norr om stora landsvägen har vi vidare paizma - förändring av det estniska namnet Pui-⁽⁵⁾maa, och boonsve - Püntse = (björnsvedja). Namnet bevisar tyd-

ligt, att förr i världen hade man björnar inte bara i zoologiska-trädgårdar men även i våra skogar. På vägen ^{från} till Maisu till Allik-
lep ligger ⁽⁷⁾hiskas, ⁽⁶⁾urjas och ⁽⁸⁾taterbak. Namnet hiskas

kommer från ordet hiskapen, som betyder herrskapet, urjas

kommer från namnet Juri, och taterbak visar, att på den backen,

där gården ligger, ^{fa}anns det gott om bovete, tater är bovete på

dialekten. I närheten av Alliklepp, på vägen till ^uUgla ligger går-

den ⁽⁹⁾brämsja - Prammuse, som betyder bredvid eller på anten

och ⁽¹⁰⁾maja (mossen). brän sup. av verbet bränna
av ~~högsten~~ ~~maja~~ ~~trasket~~. Den är en fin svensk gård, ^{Gård}gårds-

folket var särskilt vänlig, värdinnan visade oss även sin vacker

nationaldräkt. I närheten av Prammuse ligger gården tristicks

tristiksve - ⁽¹⁰⁾elmetükiaed, åkrarna som tillhör gården äro in-

delade i tre smala remsor, därav fick gården sitt namn, - trestyck-

svedja. Vid Ugla har vi ⁽¹¹⁾boonsve - baaed, bakom stugan är en

liten backe, ^{kallad för boonsve}där fick man de bästa börnorna.

Tätt intill vägen till Vinterpalu kommunalhuset
ligger gården ⁽¹²⁾kirksve (Kyrksveden).

Jag fick två olika förklaringar till
det ~~här~~ namnet. Den ena variationen är mera nyckter och berättar,

att under pesttiden ~~här~~ man begravat de många döda på ~~den här~~

platsen. Den andra variationen är mera romantisk, den låter så här:

det skulle byggas en kyrka i närheten av Alliklepp, men ingen ^{ku}nde

bestämma ^{späka} platsen, där ~~den~~ skulle ligga. Då tog man två svar-

ta oxar och spände dem för en ~~st~~ vagn med en stor sten på och sat-

te fart på oxarna. Folk sprang efter och väntade ^{på}var dem skulle

stanna, ty på den platsen skulle kyrkan byggas. Oxarna stannade

mycket riktigt på den lilla kullen, där gården nu ligger, platsen
 var således bestämt^d, men ~~av~~ kyrkan blev det inte mycket av. ^{Det Färdigen}
^{är, att ett kapell på sin tid funnits på platsen. En dylik namntyp är mycket vanlig}
^{i Estland.} Vid Kolviku ligger ⁽¹³⁾ ~~riks~~ ^ä ~~ändan~~ - Laheotsa, en

vacker svensk gård, fast den är alldeles ny, där bor den gamla Li-
 so Fulkan. Hon är nog för gammal för att arbeta, men med dess
 större omsorg sköter hon sina barnbarn. Fast barnens far är este,
 talar han svenska med dem, för att de skulle kunna språket, och
 mycket riktigt, de talar den finaste gamla dialekten. De äldsta
 barn kan nog några ord på estniska, men den yngsta, Lilja, ett
 praktexemplar, konverserar bara på ^{riks} ~~riks~~ ^ä ~~ä~~ ^{svenska}. Mellan La-
⁽¹⁴⁾ heotsa och Alliklepp ligger gården ~~Perp~~ ^{Perp} möjligen har namnet
 kommit från Per, men dess ägarinna säger, att det kommer från
 Därby, och kanske har hon rätt.

Hitills ^{hade} försökte jag huvudsakligen att komma bra
 överens med gummorna, men nu när det gällde att samla namn ^{na} ~~utav~~
 vikar och uddar, fick jag vara särskilt vänlig och så mot gubbarna.
 Jag var där just ^{vid} på den tiden, då de fiskade flundror, när de kommo
 till stranden med sina nät fulla med sjögräs och fisk, var det ~~ett~~
 särskilt bra tillfälle att vara med, hjälpa att rensa ^{en} ~~nät~~ och så
 passa på tillfälle att få den önskade materjalen. Då när de är
 nöjda med fångsten, kisa mot solen och försvinna bakom täta rök-
 moln, är det rätta tiden att fråga om ett och annat. För att bör-
 ja lite mera diplomatiskt, köpte jag flundror, och då fick jag se
 vad frikostigheten är, om man köper ett kilo, så får man åtminst^a-
 ne två kilo till - på köpet. Var och en kom och ville ge utav
 sin rika fångst, de trof, att de få ^{tillbaka} ~~dess~~ ^{mer} från havet. Utan
 svårighet gick jag över till temat ortsnamn och om en kort tid ha-
 de jag en hel rad med dem. För att nämna dem efter kartan, är det

lättast, att jag börjar i öster och tar dem i tur och ordning.

valgma ^{syn} avslutar ^{up} ~~pet~~ ^{odn} kallat efter byn ~~pet~~ ^{odn} som ligger

på den, nästa udden heter ⁽¹⁴⁾ ~~näse~~ ⁽¹⁵⁾ på den ligger byn ~~näse~~ ⁽¹⁶⁾, m

mellan dessa två uddar är den breda ~~rep~~ ⁽¹⁷⁾ ~~palu~~ ^{men} - Vinterpaluans

mynning. Den nordligaste ~~z~~ udden heter ⁽¹⁸⁾ ~~koleksodn~~ ⁽¹⁹⁾ ~~(koleksodn)~~ ,

~~(Kälvihs udden)~~ den sandiga delen utav udden, som vänder sig mot väster, kallas för

~~glue~~ ⁽²⁰⁾ - öster om ~~koleksodn~~ ⁽²¹⁾ ligger den långa ~~kiver~~ ⁽²²⁾ ~~strande~~ ⁽²³⁾ som

~~blir~~ avslutad av den långa sandiga ~~lange~~ ⁽²⁴⁾ ~~dyrn~~ ⁽²⁵⁾ ~~dyrn~~ ⁽²⁶⁾ ~~(ö)~~ betyder

en smal udde, som består bara av sand och ~~små~~ ⁽²⁷⁾ sten. Väster om ~~koleksodn~~ ⁽²⁸⁾

ligger ~~koleksodn~~ ⁽²⁹⁾ och på andra sidan av den sträcker sig den långa

smala ~~sulga~~ ⁽³⁰⁾ ~~dyrn~~ ⁽³¹⁾ ~~sulga~~ betyder 'säl' och det är lätt att före-

ställa sig varifrån namnet kom, någon gång blev väl en säl

skjuten på den ~~här~~ udden. Bakom ~~sulga~~ ⁽³²⁾ ~~dyrn~~ ⁽³³⁾ syns ~~pärps~~ ⁽³⁴⁾ ~~skodan~~ på

den ligger ⁽³⁵⁾ ~~byn~~ ⁽³⁶⁾ ~~pärp~~ ; skodan är detsamma som ~~odn~~ . Vid dess

~~gränser~~ ⁽³⁷⁾ ~~den vida~~ ⁽³⁸⁾ ~~apel~~ ⁽³⁹⁾ ~~rige~~ , nästa udden kallas ~~m~~ ⁽⁴⁰⁾ ~~ses~~ ⁽⁴¹⁾ ~~skodan~~ ef-

ter byn ~~m~~ ⁽⁴²⁾ ~~sa~~ , mellan den och den långa, smala ~~kor~~ ⁽⁴³⁾ ~~ns~~ ⁽⁴⁴⁾ ~~odn~~ lig-

ger ~~fiske~~ ⁽⁴⁵⁾ ~~strande~~ , ~~fiske~~ är ingenting annat än fisk, och den

har fått detta namn för viken är en särskilt bra landingsplats och

hit kommer alla fiskare med sina båtar och nät för att rensa dem

och hänga dem på tork. Och det var på ~~fiske~~ ⁽⁴⁶⁾ ~~strande~~ som jag gjor-

de mina bekantskaper med fiskarna. På vänstra sidan ~~kor~~ ⁽⁴⁷⁾ ~~ns~~ ⁽⁴⁸⁾ ~~odn~~

breder sig ut den vida ~~kep~~ ⁽⁴⁹⁾ ~~prige~~ . Vid den ligger byn som har

samma namnet.

Likadant som i Kurkse är det också här en stor

rikedom av ~~stenar~~ ⁽⁵⁰⁾ ~~stigar~~ ⁽⁵¹⁾ ~~ängar~~ ⁽⁵²⁾ ~~och skogar~~ ⁽⁵³⁾ ~~har~~ fått sina

namn och ofta så intressanta, att det verkligen lönar sig att

studera dem lite mera grundligt.

Vid ~~den~~ stranden av den vida *apelvige* finns

det gott om ~~sten~~ stora och små sten^{er} i vattnet. Flera utav dem har

sina särskilda namn. Stor och ståtlig reser sig *svartsteinen*⁽²⁹⁾, hans färg är så mörk, att den tycks ~~vara~~ svart. *restenen*⁽³⁰⁾ *(rödastenen)* är mindre

och oansenligare, ^{den} det är svårt att hitta den bland de många omkring

men ~~den~~ har en mycket egenartig ^{ad} rödaktig färg. Långt ute i sjön

ligger *grutsteinen*⁽³¹⁾ *(grutsten)*, den är nästan rund och har en fördjupning i

mitten, den är alldeles under vatten och syns inte från stranden.

Det är *Korkis* *tyda* inte bara i ~~Kurkse~~ tycker vallgossar om att slita sina byxor på

stenar, lika ivriga är ~~den~~ också i *Vippal* Vinterpalu, och när jag frå-

gade om stenens läge, fick jag till svar, att "apa kiverstue gruunte *er en skolstein*." ⁶

Vid vägen till Növa ligger den så kallade *krötmårstenen*

Den fick sitt namn därutav, att en gumma, som hette Kröt eller

Greta på svenska, kom från bröllopet i Növa och ville vila sig vid

stenen. Det var på vintern, kallt och en väldig snöyra. Gumman frös

ihjäl och hittades ^{först} bara på värkanten. Hon låg där inopsjunken vid

stenen med ett bröd, som hon hade fått till skänks på bröllopet,

tätt tryckt mot bröstet. Det är nog märkvärdigt, att just dessa

ställe^m, där någon olyckshändelse ~~har~~ hänt, får^{tydligt} i första raden sin ^{namn}

namn. Så finns det inte långt från *fiskeristrande* en grupp stenar,

som heter ⁽³²⁾ *bruskarasteinen* (numera uttalas det ~~bruskarasteinen~~ *bruskarodasteinen*)

Det säges, att en hel brudskara drunknade, när den åkte till kyrkan

i stormigt väder och deras båt krossades vid dessa stenar. Inte

långt från Praski ligger den så kallade *bramabakstenen* men jag kun-

de inte få någon förklaring på det, vad *bramabak* betyder.

I frågan om vägnamn har jag inte fått allt för

G. E. Gaid har i

många. Alla de stora vägar har förstås sina namn. så heter vägen från ^{Korkis} ~~Kurkse~~ till Risti ^{Kors} ~~kurkse~~ vägen, det är ju klart, att namnet kom utav sig själv, ty ~~den~~ vägen använde ^{Korkis} kurkseborna när de gingo med sina psalmböcker till kyrkan. Lika enkelt är det att förklara, varför vägen, som går från ^{Korkis} Kurkse till Kloostri heter ^{kl} ~~sterr~~ vägen. Vägen från ^{Aplika} Alliklepp till Vinterpalu kommunalhuset ^(VK) heter helt enkelt ⁽³³⁾ ~~sterr~~ vägen, vid ^{kurkse} ~~kurkse~~ gård är ett dike över vägen, det har samma namnet som gården - ⁽³⁴⁾ ~~kurkse~~ vägräve. ^{holandsvägen} ~~holands~~ vägen går till från ^{Aplika} Alliklepp ^{lämfrån} ~~lämfrån~~ och förbi den gamla kvarnen, som heter ⁽³⁵⁾ ~~holands~~ skogne. Vid Laheotsa har vi två diken över vägen ⁽³⁶⁾ ~~ugol~~ vägräve och ⁽³⁷⁾ ~~usve~~ vägräve. Kvarnen har fått sitt namn, ^{medan} ty den är byggd efter holländskt mönster och är utav sten. Vid den vänder man bara den övre delen, för att få vind i vingarna, men hos de andra kvarnar, ^{ma} som äro byggda mestadels av träd så som den gamla ⁽³⁸⁾ ~~rigus~~ skogne i Väike-Kibraku, fick man vända hela byggnaden efter vinden. De ^{var} här ^{na} ~~vore~~ namn utav de större vägar, småskogsstigar ha olika namn, ty nästan varje gårdsägare kallar dem på ^{för lite} ~~sitt~~ sätt, och tyvärr hade jag ~~ingen~~ tid för att kunna samla även dem.

En mycket rik material ger skogsnamn och namn utav åkrar och ängar. I närheten av ^{Aplika} Alliklepp hittar man de intressantaste ^{na} ~~de~~ namn. Framför allt skogar. Vi har här ^a ~~håus~~ skon = höslogen och ^{holans} ~~holans~~ skon. Den ligger alldeles vid ängen ^{holans} ~~holans~~ vä, där kvarnen står. ^{gren} ~~gren~~ skon, där skolhuset ligger, och som sträcker sig ^a ~~ändå~~ ner till ^p ~~prop~~ skon, som fick namn efter gården. På andra sidan är ^{ko} ~~ko~~ skon eller kvarnshogen och så ^{bromabak} ~~bromabak~~ skon, där stenen ligger, som heter likadant. Namnet ^{le} ~~le~~ skon är särskilt intressant. Det heter egentligen

lepen-skogen, och betyder: lep = hölada, en = äng, och skog

=skog. Särskilt många namn har ängar och åkrar och då kommer man

ihög Ano Engbloms ord, att nästan varje buske har ~~där~~ sitt namn.

Namnen som vete-rogan = (veteåkern) tate-rogan = (boveteåkern)

tate-sve = (bovetesvedja) visar vilkaslags säde växte bäst

på de ovannämnda åkrar. åkern kitsve anlades på en svedja, där man

förr hade bränt ner skogen, ^{och} kommer nog från estniska ordet kütis-
(ovedja, beäme).

Namnen game-rogan och lit-rogan beskriver dessa åkrar

och suu-älg visar riktningen, där åkern ligger. starbränds-endan

påminner om en stor skogsbrand och paäus-endan kommer från

estniska ordet paas, som betyder kalksten, och beskriver då marken

från ~~den~~ den geologiska sidan. rolandsve = ^{ratta mets} tycks betyda det samma som

råglandsvedja, den har förr varit en åker, men nu är den bara en

hage och tillhör bakas-gorn. En äng heter suu-la marke, den

ligger nära stranden, där ~~har~~ man nog en gång skjutit en säl li-

kasa som på suu-la burn, och därför ^{är} har det fått sitt namn.

För två namn fick jag ingen förklaring, det är sifersve och lamero-rogan. Sifer är emellertid ett vanligt mansnamn bland svenskstäm och det andra är kanske hammiken.
^{Vippal}

I trakterna omkring Vinterpalu finns det gott

om sumpigt mark och större kärr. Nära Vannika har vi vanikträske

-Vannikasoo, sen finns det stormoä - suursoo och dädamoä

- mädasoo, för namnen danksve-moä - Tanksvesoo och kaly-paksare

har jag inte fått någon förklaring. Namnen en-esträske, bränlandskare

och lit-eggare förklarar ju sig själv, första kommer från

ordet en = äng, andra från bränland och lit-en be-

tyder lilla ängen. Men även mycket ^{okända} skojiga namn ~~får~~ hittar man, ^{Vi}

^{ha} bland dem, till exempel nära Moosi har vi gult-kare ordet

gulta betyder 'sugga' och just vid kärret heter en liten backe galtbake. Gumman, som nämde dessa namn förklarade, att på den tiden, då stället fick sitt namn, fingo svin gå fritt omkring och man vallade dem lika nötboskapen, och på detta ställe trivdes ~~de~~ djuren som bäst, där var det både fuktigt och svaltt och på backen solade den ~~sig~~ sig. En annan backe i närheten av Vihterpalu kommunalhus~~et~~ heter onbakan eller onustakan, om det nu var gettar, som trivdes bäst på den ^{kan} ~~vet~~ jag inte ~~att~~ säga. Mera söderut ligger pažebakan. Namnet kommer från det ^{och nämnda} ~~estniska~~ ordet paas = kalksten).

Som detta prov vi visar, kan en forskare få en ~~mycket~~ ^{är} rik och intressant material i fråga om ortsnamn i dessa svenskbygderna. Det är bara synd, att jag inte ~~hade~~ ^{hade} det tillräckligt med tid och erfarenhet, för att ~~kunna~~ ^{kunna} göra dessa uppteckningar mera grundligt. ^{upptäckande och ingående söka belysa} Arbetet hindrades också mycket av det, att jag inte behärskade dessa gamla dialekter. Men trots allt detta försökte jag göra mitt bästa, ty arbetet var verkligen intressant.

Referat.

Vid ortnamnsforskning är det som bekant värdefullt att kollationera de vid studier i terräng och utfrågning av sagesmän vunna resultaten med arkivens upplysningar. Denna del av sin uppgift har författarinnan ej kunnat utföra på grund av ~~flyttning~~ avflyttning ur landet. En undersökning av Statliga Centralarkivets material visar emellertid, att närmare ~~upp~~ meddelanden om byar och gårdar i detta distrikt ej föreligga från tidigare datum än 1686. Kartmaterialet är också dåligt, ity att nästan inga naturnamn av intresse förekomma på denna trakts kartor från svenska tiden och senare. Efter 1686 ha däremot täta revisioner ägt rum, så att man därefter lätt kan följa bysamhällenas ~~och~~ ströhemmanens utveckling fram till våra dagar och likaså vinna upplysning om de bosatta böndernas namn. Ett studium av revisionslistorna ger vid handen, att befolkningen redan under svenska tiden hade estnisk majoritet. eller estniskt-svenska Däremot sträckte sig det svenska ~~bosättnings~~område ända intill 1800-talets begynnelse väsentligt längre inåt landet än nu. Se därom även Russwurms arbete!

Till jämförelse med de moderna förhållandena lämnas här tvenne utdrag ur revisionsböckerna för de till Wichterpals herrgård hörande byarna. Det ena är ur 1686 års revision. Rullan är upprättad på både svenska och tyska språken och den senare listans avvikelser noteras i noter, om de ej äro av rent ortografisk natur. Bruket av stora bokstäver har normaliserats. Rullan är så upprättad, att bönderna förtecknas efter gårdarna. Först kommer alltså gårdsamnet i genitiv, sedan bondens namn. Flera gårdar ha samma namn. Många av namnen äro som synes gamla bekanta från den föregående skildringen. Dock berör denna ej alla här upptagna byars gårdsnamn.

Vidare lämnas ett prov på förhållandena vid 1800-talets mitt genom utdrag ur 1858 års rulla. I denna äro även alla bosatta bönders och bondkvinnors namn uppskrivna, vilket trots ~~färryx~~ russicismer och germanismer vid uppteckningen ger god ledning för bedömandet av nationa litetsblandningen.

U t d r a g u r 1686 å r s r u l l a .

Kurckzby

llähe Siem
Sochna Jürgen
Sockna Peer
Rasze Thomas
habbij Anders
habbij Mattz
Gertj Mattz
Mattzo Peer
Thönszo Claes
habbij Peer
Rehe Thoma Tönnis
Nurka Mattz ¹⁵

Willowallaby

Hansu Jürgen
Waino Jack dödh ¹⁶
Tausze llick
Jacko ~~Hiattz~~ Mattz
llähe Jack
Tausze Tönnis
Tomarne Hfendl ¹⁷ + B

Ströhemman

Wanicke Jack
Wanick
Tausze Hfrendt ~~B~~
Tamse Martt
Tamse Hfendl TB
Tamse Jürgen

Tamsoby

¹⁵ Den samtida tyska rullan kallar honom "ein Busch-wachter".

¹⁶ 4 1/2 tyska rullan Chisa Jack.
¹⁷ 3 1/2 tyska rullan Tomere.

Engelby

Heppiko Mattz
 Hincka Mattz
 Heppiko Wendt TB
 Mareth Jürgen
 Haurj Petter
 Rasze Mattz
 Reuter Werill TB
 Nicko⁴ Coerius 18
 Brauer Petter^{*} 19
 Hincka Jürgen
 Matzothoma Andres
 Maretha Mattz
 Hincka Anders
 Wäke Haur

Strandbänder

Käibo Martt
 Mose Kertell
 Kober Hans
 Gabbij Jürgen
 Olla Mick dödh
 Allenkleppi Bertell⁴ 20
 Rähä Thomas
 Koll^wrik Jürgen
 Kybber⁴ Hans 21
 Kybber⁴ Bendt 21
 Biönso Thomas
 Ugiela^{*} Thomas 22
 Kybber^{*} Mattz 22
 Braske Henno
 Braske Thomas
 Finnoznis^{*} Hans 23
 Finnois^{to} Herman 24
 Finnois^{to} Thomas 24
 Pettasze Paul
 Pettase Jürgen
 Mosj Jürgen
 Den gamla Cubiassens land

18 4 Typha mellan Nicko.
 19 5 Typha mellan Brauger Pet.
 20 6 Typha mellan Allenkleppi Bartol.
 21 7 Typha mellan Kuber.
 22 8 Typha mellan Ugiela.
 23 9 Typha mellan Finnois.
 24 10 Typha mellan Fins.

Ur revisionsboken för 1858. ^{Sigurn} (S: 77).

Dorf Kurks

- Gesinde Soogna
- " Raszi
- " Pella
- " Claszo
- " Ilazo
- " Berna
- " Thoma
- " Jüri
- " heppiko
- " Ilazo
- " Kendi
- " Gaddo
- " Andrusze
- " Berna
- " Thoma
- " Nurga

Dorf Engelküll

- Gesinde Neo
- " Jüri
- " Pairo
- " Hinga
- " hauri
- " Pölde
- " heppiko
- " Tönnisse
- " Rasse
- " Pertle
- " Thoma
- " Waino

Dorf Willinwall

- Gesinde Kulja (a. g.)
- " Mard
- " Oka
- " Waino
- " Haszi
- " Mezaperna
- " Seppa
- " Tommerma
- " Pärtle
- " Perre
- " Yago
- " Tönno

Dorf alliklepp

- Gesinde Rehhe
- " Pertle
- " Kangro
- " Kuhiko
- " Handahse
- " Piunse
- " Uqla (a. g.)

Dorf Kibbro

- Gesinde Kibbro
- " Toa
- " Wina
- " Kibbro ²⁵
- " Keibo Kibbro

25* I listan över bondkvinnor skänkt Keiko. Missuppfattning av Väike?

Dorf Finnas

Gesinde Tönnisje
 " Einama
 " Herma
 " Einama
 " Koppe
 " Päiva

Hostreiber

Allika
 Gaddarvik
 Waino
 Weike Chahke
 Allika
 Oja
 Koppe
 Mehaverna
 Mard
 Mäh
 Söti
 Pertle
 Kaunispakko
 Heppiko
 Katko
 Bölde
 Pairo
 Nömmeste
 Rukna
 Kolwiko
 Mose
 Ristininna
 Heswiko

Kukiko
 Koppe
 Wannakörtz
 Willivall nus Körtz
 Möldre
 Peddas
 Praskis
 Pajo
 Keibo
 Bremmussa
 Joehn Körtz
 Changosze
 Weddama
 Mose Tatterpack
 Waino
 Heppajöggi Raja
 Arwiko
 Räggede
 Maiswe (ag.)
 Schuster
 Mäh
 Paswiko

Dorf Prasky

Gesinde Prasky Ynno
 " " Yüri
 " " Johan
 " " Thomas
 " Keibo
 " " Mäe Yüri
 " " Johan
 " Kobbro
 " Prisma
 " Mose (ag.)

Renni
 Suurekinwi

boende
De på själva herrgården ~~arkivade bönderna~~ ha här ute-
slutits. Herrgården finnes ej utsatt å kartskisserna men ligger
vid den flodmynning, som synes längst till höger å skiss II.

1858 års rulla ha liksom i allmänhet revisionerna från
detta århundrade en utförlig förteckning på alla bönder och
bondkvinnor bosatta på de ovan uppräknade gårdarna. De

släktnamn, som här förekomma, äro: —
~~Fr~~ Körks: Soogna, Matiren, Klamann; ^{Walden;} (Stiedebek;
Bella; Klamann, Strickmann; Classo; Hallblum,
Markewitsch; Noernmann; Rheino, Nork, Roth,
Bernann; Samberk, Saueauk, Poill; Yirgen;
Nugga; Jonas, Samberk; Kerdisohn; Winder, Chussikas,
Winkel; Gerner, Tamann, Mergplatz, Kron; Bernann,
Berfeld; Greimberk; Nungberg, Norkmann, Stramm,
Nunnenuk — ~~Williwall~~ ^{Engelkiell}: Pölloaed; Neo, Soär;
Kühlbar; Rauanaioja; Annann; Milback, Jansen,
Englemann; Haurisnik; Chideram; Hauer, Thomasperk;
Chiggenberg; Carlaw, Tomann, Pölmann; Heppermann,
Mürsen, Elleström; Kirw-wirink, Kamm;
Koppelmann; Kesküllä, Ari, Germann; Ratta-
sep, Antann, Pölloaed; Tomann, Relbhuhn,
Keiso; Waino — ~~Williwall~~: Instark,
Schneidermann; Yumann, Erno, Klemmer;
Martinsohn; Yahnmann, Thomasperk; Wahrenmann,
Felippus; Adamsohn; Metzerk, Abakuk, Jaanpärn,
Sulmann ~~Salmann~~; Seppelmann, Anschur; Anser;

Timmurmann, Awessen; Sinnigerk, Tamm, Tapp;
Treuthal, Allemann, Steinberk, Resenberk; Jaekop,
Einberg, Tonberk, Freybusch, Ermann, Holmberg;
Huberg, Sonnberg — Alliklepp: Rieberk,
Ruddelström, Eckblum [Ekblom]; Bentström,
Sörmann; Wagerström; Grünbaum, Lerk, Swillberg;
Norberg; Wormünder, Helblum; Sögdahl, Palmkron;
Nainnes, Duraknes — Kibbro: Engblum,
Chingrön; Palmkron; Sitten, Fulkan, Musikant;
Grenberg, Hindus, Beckmann; Hellberg; Fulkan —

Finnäs: Tönnismä, Lahnemann; Viehmann, Hei-
mann; Labeberg, Wikberg; Einama, Oja; Saar,
Koppel, Remmelgas, Hindus; Hillivers, Hendrikow;
— Prasky: Hinmuk, Praskemann, Hindergas;
Elesaar, Klarman; Helsingfors, Kleinberg; Beckmann;
Sienberk, Kaulberg; Södermann, Rosenmann,
Eknäs, Mellenmann, Hillbär; Lerkmann, Tann-
berg, Wikström; Keibo; Mallmann, ^{Einama} Assper;
Hechtmetz; Miiström, Musikant, ^{Trekkörn} Tönnisson; Warras,
Pulk, Schneidermann, Fulkan — Hasreiber:
Kehlmann; Kreuzweg, Kaddakas; Noel; Hübrück; Brassfeld;
Oßmann; Chait; Jalangsohn, Jürgensohn; Eibbaum,

Westerberg; Klammann; Sötman, Gernalay;
 Naljakas; Kaunispaik; Hirvatuisk, Yaanberg;
 Schneidemann; Yanik, Yahupäak; Jagdman;
 Hirer; Koppelman, Norman; Kolviko;
 Mailmber; Wiswik, Ristinina, Kroin; Esterik,
 Wagerström; Hinström, Kleinkauström; Grenfeld,
 Pöldmann; Clausen, Aunpu; Hinström; Melnik;
 Bez, Siebenberg; Goliat, Lakeberg; Wimpuck,
 Sass, Rehkelem; Sieström, Hingberg; Grusberg,
 Klas; Ohmann; Changberg, Grenfeld, Helsthem;
 Swilberg; Tatterpäck; Wainmann; Sammick;
 Nömma, Seppelmann; Oja, Juermann; Höhnberg,
 Elleström, Tommis; Maiswe, Blumberg; Noeström,
 Wagerström; Westerbeck; Adamsohn; Renni;
 Heppermann, Velkmann.

Denna namnlista omfattar endast manliga personer, men de kvinnliga ^{namnen} ~~namnen~~ äro i allmänhet desamma eller också anges faderns förnamn. Förnamnen äro emellertid nästan alltid ointressanta ur ^{(i synnerhet hos svenskarna av manligt kön,} nationalitetssynpunkt. Det är idel internationella förnamn, man ^{där} träffar på. I detta fall har namnskicket undergått en avgjord förändring i våra dagar. Med semikolon har utmärkts gränsen mellan de olika gårdarna (naturligtvis även mellan omedelbart på varandra följande av samma namn). Man kan sålunda lätt fastställa, till vilken gård ett i listan förekommande släktnamn hör. Ofta framgår detta även av själva namnet. Men de flesta namnen kunna dock ej härledas ur gårdsnamnen och de göra ett ganska originellt intryck, vare sig de äro estniska eller svenska. Även lekmannen torde som oftast utan större möda kunna åtskilja de olika nationerna efter dem. Det är påfallande, att av namnen att döma det svenska inslaget i Korkis både på 18- och 1600-talet varit ringa nog, ehuru där enligt 1935 års folkräkning bor 150 svenskar och blott 61 ester. Måne här en försvenskning av ester ägt rum i senaste tid? ~~På de många gårdar som äro svenska i den mån namnen bäras~~ I den mån namnen bäras av familjer, som nu räkna sig som svenska, kan man kontrollera deras nutida förekomst genom jämförelse ~~med~~ med det inledningsvis citerade arbetet av A. Tammekann i denna årsskrifts andra årgång. På de intressanta frågor om befolkningsutveckling och namnskick, vartill rullornas uppgifter ge anledning, kunna vi här ej ingå men hoppas ett annat år få fullfölja våra studier i Korsk befolkningshistoria, ^{namnförråd.} och ~~munarter.~~